

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بحران حمل و نقل شهری در اقتصادهای نوظهور

www.ketab.ir

دورینا پوجانی: دامینیک استید

ترجمه:

دکتر محمدرحیم رهنما

استاد دانشگاه فردوسی مشهد

دکتر شیرین صباغی آبکوه

سرشناسه:	پوچانی، دورینا	Pojani, Dorina
عنوان و نام پدیدآور:	بحران حمل و نقل شهری در اقتصادهای نوظهور/ دورینا پوچانی، دامینیک استید؛ ترجمه محمد رحیم رهنما، شیرین صباغی آبکوه.	
مشخصات نشر:	مشهد: دانشگاه فردوسی مشهد، انتشارات، ۱۴۰۰.	
مشخصات ظاهری:	۳۶۰ ص: مصور، جدول، نقشه، نمودار.	
فروست:	انتشارات دانشگاه فردوسی مشهد؛ ۸۲۰.	ISBN: 978-964-386-512-2
شابک:		
وضعیت فهرست نویسی:	فیبیا.	
یادداشت:	عنوان اصلی:	The Urban Transport Crisis in Emerging Economies, 2017
یادداشت:	کتابنامه. نمایه.	
موضوع:	جغرافیای اقتصادی	Economic Geography
	حقوق محیط زیست	Environmental law
	مدیریت محیط زیست	Environmental management
	سیاست محیط زیست	Environmental policy
	توسعه پایدار	Sustainable development
	حمل و نقل	Transportation
	جغرافیای شهری	Urban geography
	استید، دامینیک	Stead, Dominic
شناسه افزوده:	رهنما، محمد رحیم، ۱۳۴۰ - مترجم	
شناسه افزوده:	صباغی آبکوه، شیرین، مترجم	
شناسه افزوده:	دانشگاه فردوسی مشهد، انتشارات.	
رده بندی کنگره:	HF۱۰۲۵	
رده بندی دیویی:	۳۳۰.۹	
شماره کتابشناسی ملی:	۱۶۷۲۰۸۰	

بحران حمل و نقل شهری در اقتصادهای نوظهور

پدیدآورنده:	دورینا پوچانی؛ دامینیک استید
ترجمه:	دکتر محمد رحیم رهنما؛ دکتر شیرین صباغی آبکوه
ویراستار علمی:	دکتر روح اسدی
ویراستار ادبی:	هانیه اسدپور فعال مشهد
مشخصات:	وزیری، ۲۰۰ نسخه، چاپ اول، زمستان ۱۴۰۰
چاپ و صحافی:	چاپخانه دقت
بها:	۹۹۰/۰۰۰ ریال
حق چاپ برای انتشارات دانشگاه فردوسی مشهد محفوظ است.	

۸۲۰

مراکز پخش:

فروشگاه و نمایشگاه کتاب پردیس: مشهد، میدان آزادی، دانشگاه فردوسی مشهد، جنب سلف یاس
 تلفن: ۳۸۸۰۲۶۶۶ - ۳۸۸۳۳۷۲۷ (۰۵۱)
 مؤسسه کتابیران: تهران، خیابان کارگر جنوبی، خیابان لبافی نژاد، بین خیابان فروردین و اردیبهشت،
 شماره ۲۳۸، تلفن: ۶۶۴۹۴۴۰۹ - ۶۶۴۸۴۷۱۵ (۰۲۱)
 مؤسسه دانشیران: تهران، خیابان انقلاب، خیابان منیری جاوید (اردیبهشت) نبش خیابان نظری، شماره ۱۴۲
 تلفکس: ۶۶۴۰۰۲۲۰ - ۶۶۴۰۰۱۴۴ (۰۲۱)

<http://press.um.ac.ir>

Email: press@um.ac.ir

فهرست مطالب

پیشگفتار مترجمان	۹
پیشگفتار ویراستاران	۱۱
سپاسگزاری	۱۲
در مورد ویراستاران	۱۳
در مورد نویسندگان	۱۴

فصل ۱. بحران حمل و نقل شهری در اقتصادهای نوظهور: مقدمه	۱۷
منابع	۲۸

فصل ۲. برزیل	۲۹
۱-۲ مقدمه	۳۰
۲-۲ الگوهای کاربری زمین و ساختار فضایی	۳۱
۳-۲ روندها در استفاده از حمل و نقل عمومی و جابه جایی	۳۲
۴-۲ مشکلات حمل و نقل شهری	۴۲
۵-۲ حاکمیت، تصمیم گیری و مسائل مالی حمل و نقل شهری	۴۷
۶-۲ راه حل های پیشنهادی حمل و نقل شهری و چالش های اجرایی	۴۹
۷-۲ نتیجه گیری	۵۱
منابع	۵۳

فصل ۳. چین	۵۵
۱-۳ مقدمه	۵۶
۲-۳ الگوهای کاربری زمین و ساختار فضایی	۵۸

۶۰	۳-۳ روندها در استفاده از حمل و نقل عمومی و جابه جایی
۶۷	۳-۴ مشکلات حمل و نقل شهری
۶۹	۳-۵ حاکمیت، تصمیم گیری و مسائل مالی حمل و نقل شهری
۷۲	۳-۶ راه حل های پیشنهادی حمل و نقل شهری و چالش های اجرایی
۷۷	۳-۷ سایر مسائل مربوط به کشور
۷۷	۳-۸ نتیجه گیری
۷۹	تقدیر و تشکر
۸۰	منابع

۸۳	فصل ۴. کلمبیا
۸۴	۴-۱ مقدمه
۸۵	۴-۲ الگوهای کاربری زمین و ساختار فضایی
۸۹	۴-۳ روندها در استفاده از حمل و نقل عمومی و جابه جایی
۹۲	۴-۴ مشکلات حمل و نقل شهری
۹۵	۴-۵ حاکمیت، تصمیم گیری و مسائل مالی حمل و نقل شهری
۱۰۰	۴-۶ راه حل های پیشنهادی حمل و نقل شهری و چالش های اجرایی
۱۰۵	۴-۷ نتیجه گیری
۱۰۶	منابع

۱۰۹	فصل ۵. هند
۱۰۹	۵-۱ مقدمه
۱۱۱	۵-۲ الگوهای کاربری زمین و ساختار فضایی
۱۱۲	۵-۳ روندها در استفاده از حمل و نقل و جابه جایی
۱۱۹	۵-۴ مشکلات حمل و نقل شهری
۱۲۳	۵-۵ حاکمیت، تصمیم گیری و مسائل مالی حمل و نقل شهری
۱۲۸	۵-۶ راه حل های پیشنهادی حمل و نقل شهری و چالش های اجرایی

۱۳۳	۷-۵ نتیجه گیری
۱۳۴	تقدیر و تشکر
۱۳۴	منابع

فصل ۶. اندونزی

۱۴۰	۱-۶ مقدمه
۱۴۱	۲-۶ الگوهای کاربری زمین و ساختار فضایی
۱۴۵	۳-۶ روندها در استفاده از حمل و نقل و جابه جایی
۱۴۸	۴-۶ مشکلات حمل و نقل شهری
۱۵۰	۵-۶ حاکمیت، تصمیم گیری و مسائل مالی حمل و نقل شهری
۱۵۲	۶-۶ راه حل های پیشنهادی حمل و نقل شهری و چالش های اجرایی
۱۵۸	۷-۶ نتیجه گیری
۱۵۹	منابع

فصل ۷. ایران

۱۶۳	۱-۷ مقدمه
۱۶۵	۲-۷ الگوهای کاربری زمین و ساختار فضایی
۱۶۸	۳-۷ روندها در استفاده از حمل و نقل عمومی و جابه جایی
۱۷۲	۴-۷ مشکلات حمل و نقل شهری
۱۷۸	۶-۷ راه حل های پیشنهادی حمل و نقل شهری و چالش های اجرایی
۱۸۰	۷-۷ نتیجه گیری
۱۸۱	تشکر و قدردانی
۱۸۱	منابع

فصل ۸. مکزیک

۱۸۴	۱-۸ مقدمه
-----	-----------

۱۸۶	۲-۸ الگوهای کاربری زمین و ساختار فضایی
۱۸۸	۳-۸ روندها در استفاده از حمل و نقل و جابه جایی
۱۹۵	۴-۸ مشکلات حمل و نقل شهری
۲۰۰	۵-۸ حاکمیت، تصمیم گیری و مسائل مالی حمل و نقل شهری
۲۰۷	۶-۸ راه حل های پیشنهادی حمل و نقل شهری و چالش های اجرایی
۲۱۰	۷-۸ نتیجه گیری
۲۱۱	منابع

فصل ۹. نیجریه

۲۱۶	۱-۹ مقدمه
۲۱۶	۲-۹ الگوهای کاربری زمین و ساختار فضایی
۲۲۰	۳-۹ روندها در استفاده از حمل و نقل و جابه جایی
۲۲۵	۴-۹ مشکلات حمل و نقل شهری
۲۲۸	۵-۹ حاکمیت، تصمیم گیری و مسائل مالی حمل و نقل شهری
۲۳۴	۶-۹ راه حل های پیشنهادی حمل و نقل شهری و چالش های اجرایی
۲۳۵	۷-۹ سایر موضوعات ویژه کشور
۲۳۸	۸-۹ نتیجه گیری
۲۴۰	منابع

فصل ۱۰. روسیه

۲۴۴	۱-۱۰ مقدمه
۲۴۵	۲-۱۰ الگوهای کاربری زمین و ساختار فضایی
۲۴۸	۳-۱۰ روندها در استفاده از حمل و نقل و جابه جایی
۲۵۱	۴-۱۰ مشکلات حمل و نقل شهری
۲۵۶	۵-۱۰ حاکمیت، تصمیم گیری و مسائل مالی حمل و نقل شهری
۲۶۳	۶-۱۰ راه حل های پیشنهادی حمل و نقل شهری و چالش های اجرایی

۷-۱۰	سایر مسائل مربوط به کشور.....	۲۶۶
۸-۱۰	نتیجه گیری.....	۲۶۷
	تشکر و قدردانی.....	۲۶۸
	منابع.....	۲۶۹

فصل ۱۱. آفریقای جنوبی.....		۲۷۱
۱-۱۱	مقدمه.....	۲۷۲
۲-۱۱	الگوهای کاربری زمین و ساختار فضایی.....	۲۷۳
۳-۱۱	روندها در استفاده از حمل و نقل و جابه جایی.....	۲۸۲
۴-۱۱	مشکلات حمل و نقل شهری.....	۲۸۸
۵-۱۱	حاکمیت، تصمیم گیری و مسائل مالی حمل و نقل شهری.....	۲۹۰
۶-۱۱	راه حل های پیشنهادی حمل و نقل شهری و چالش های اجرایی.....	۲۹۲
۷-۱۱	نتیجه گیری.....	۲۹۶
	منابع.....	۲۹۷

فصل ۱۲. ترکیه.....		۲۹۹
۱-۱۲	مقدمه.....	۳۰۰
۲-۱۲	الگوهای کاربری زمین و ساختار فضایی.....	۳۰۰
۳-۱۲	روندها در استفاده از حمل و نقل و جابه جایی.....	۳۰۲
۴-۱۲	مشکلات حمل و نقل شهری.....	۳۰۵
۵-۱۲	حاکمیت، تصمیم گیری و مسائل مالی حمل و نقل شهری.....	۳۱۴
۶-۱۲	راه حل های پیشنهادی حمل و نقل شهری و چالش های اجرایی.....	۳۱۵
۷-۱۲	نیاز به راهنما و قانون حمل و نقل شهری در سراسر کشور.....	۳۱۹
۸-۱۲	نتیجه گیری.....	۳۲۰
	منابع.....	۳۲۱

پیشگفتار مترجمان

قرن بیست و یکم عصر تفکر شهری است. بیش از ۵۰ درصد جمعیت جهان در شهرها زندگی می کنند. پیش بینی می شود تا سال ۲۰۵۰ بیش ۶۸٪ جمعیت جهان در شهرها زندگی کنند (ملل متحد^۱، ۲۰۱۹). همچنین برآورد شده که ۹۰٪ فعالیت های اقتصادی در مناطق شهری شکل می گیرند (تغییرات طبیعی اقلیم^۲، ۲۰۱۸). شهرها موتورهای محرک اقتصادی محسوب می شوند و دیگر نتیجه توسعه نیستند، بلکه علت توسعه می باشند (مانیز^۳ و سانچز^۴، ۲۰۱۸). هم زمان با تغییر جهان، شهرها به قطب های مؤثرتر برای توسعه تبدیل شده اند و از طریق دانش، تنوع و خلاقیت به پیش می روند. شهرها با تبدیل شدن به سبک زندگی بالاتر، مناطقی برای زندگی با کیفیت تر، امکانات آموزشی عالی، مناطق سبز و جاذبه های فرهنگی را ارائه می دهند. تکمیل این مشخصه ها به راه های مربوط به جابه جایی و حمل و نقل شهری نوآورانه، کارآمد و پایدار، آرمان مدیران شهری و ساکنان شهرها در اکثر شهرهای سراسر دنیاست (GTZ، ۲۰۱۰).

با این حال شهرها به عنوان مراکز مصرف، مسئول انتشار بیش از ۷۰٪ آلاینده های هوا هستند و در این میان سهم حمل و نقل حدود ۲۵٪ است (مانیز^۵ و سانچز^۶، ۲۰۱۸). ایران هفتمین رده را در انتشار گازهای گلخانه ای، به ویژه دی اکسید کربن دارد. یک گاز گلخانه ای که محرک اصلی تغییرات آب و هوا و گرم شدن کره زمین است. میزان انتشار کربن ایران بین سال های ۱۹۹۰ تا ۲۰۱۵ به طور چشمگیری افزایش یافته و سالانه ۵ درصد رشد داشته است. در مقابل، میانگین جهانی برای مدت مشابه ۲٫۳ درصد بوده است (شریفی^۷، ۲۰۱۹).

در فاصله چند دهه، مناطق شهری در سراسر جهان به طور فزاینده ای تحت تسلط اتومبیل و توسعه زیرساخت های جاده ای قرار گرفته و با ناپایداری مواجه شده اند. شهرها، به ویژه در کشورهای در حال توسعه با اقتصادهای نوظهور، رشد سریع چالش های مرتبط با حمل و نقل از جمله آلودگی، ازدحام، تصادفات، کاهش حمل و نقل عمومی، تخریب محیط زیست، تغییر اقلیم، افزایش مصرف انرژی و فقدان قابلیت دسترسی مناسب برای طبقات کم درآمد شهری را تجربه کرده اند. درواقع می توان اذعان کرد در جوامع

1. United Nations
2. Nature Climate Change
3. Muñiz
4. Sánchez
5. Muñiz
6. Sánchez
7. Sharifi

در حال توسعه، مسائل مربوط به حمل و نقل با سایر مشکلات تفاوت دارد؛ زیرا شرایط آن همگام با رشد اقتصادی بدتر می‌شود و نه بهتر. در حالی که بهداشت، آموزش و دیگر چالش‌های شهری با رشد اقتصادی بهبود می‌یابند، حمل و نقل شرایط بحرانی‌تری پیدا می‌کند (GTZ، ۲۰۱۰).

با این حال در طول سال‌های گذشته، اقتصادهای نوظهور دنیا دریافته‌اند که به منظور حل بحران حمل و نقل، اتخاذ رویکردهای پایداری مورد نیاز است. بر این اساس، سعی می‌کنند با بهبود وسایل نقلیه عمومی، تشویق شیوه‌های غیرموتوری، محدود کردن استفاده اتومبیل شخصی و اتخاذ رویکرد توسعه حمل و نقل محور در جهت استانداردهای بهبود حمل و نقل شهری و خنثی کردن تسلط خودرو گام بردارند؛ هرچند ممکن است در مراحل اولیه دستیابی به این مهم باشند. در این زمینه، آگاهی از تجارب کشورهای مختلف با اقتصاد نوظهور که شرایط آن‌ها تفاوت آشکاری با هم ندارد و روشن شدن ابعاد مثبت و منفی عملکرد آن‌ها می‌تواند راهنمای خوبی برای برداشتن گام‌های خردمندانه سیاست‌گذاران، برنامه‌ریزان و مدیران شهری این کشورها در جهت سامان‌دهی حمل و نقل و کاهش انتشار آلاینده‌ها باشد.

کتاب بحران حمل و نقل شهری در اقتصادهای نوظهور متشکل از ۱۴ فصل است که در آن ۱۲ کشور شامل برزیل، چین، کلمبیا، هند، اندونزی، ایران، مکزیک، نیجریه، روسیه، آفریقای جنوبی، ترکیه و ویتنام به لحاظ الگوهای کاربری زمین شهری و ساختار فضایی، روندهای استفاده از حمل و نقل و جابه‌جایی، مشکلات حمل و نقل شهری، حاکمیت، تصمیم‌گیری و مسائل حمل و نقل شهری و راه‌حل‌های پیشنهادی و چالش‌های اجرایی حمل و نقل شهری بررسی شده‌اند. در این کتاب، تجربیات کشورهای مذکور با ارائه ارقام و اعداد نسبتاً دقیق و با دیدی نقادانه و بی‌طرفانه به تصویر کشیده شده است. مجموعه فصل‌های کتاب حاضر با مساعدت ۱۵ نویسنده از سراسر جهان که تجربه سال‌ها پژوهش در زمینه هریک از این کشورها را داشتند، تنظیم گردیده و توسط دو ویراستار، دورینا پوجانی از استرالیا و دامینیک استید از هلند، با تخصص در حوزه حمل و نقل شهری و توسعه شهری و منطقه‌ای، ویراستاری شده است.

با توجه به اهمیت موضوع پایداری حمل و نقل شهری و ضرورت یکپارچگی آن با ابعاد دیگر توسعه شهری، امید است ترجمه این کتاب، گامی هرچند کوچک اما مؤثر در برطرف کردن خلأ علمی رشته‌های مرتبط با علوم شهری (از جمله برنامه‌ریزی شهری، حمل و نقل شهری، طراحی شهری، مدیریت شهری و...) باشد.

در پایان از حوزه معاونت محترم پژوهش و فناوری دانشگاه فردوسی مشهد، به‌ویژه مدیریت نشر آثار علمی، جناب آقای دکتر حسین صابری، به‌خاطر مساعدت در نشر این اثر کمال تشکر را داریم.

مترجمان

تابستان ۱۴۰۰